בית ישראל (רוז'ין) — משפטים

פרשה משפטים שנת כת"ר

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ותרגום אונקולוס ואלין דינייא די תסדר קדמיהון. כתיב מלך במשפט יעמוד ארץ ואיש תרומות יהרסנה. אומר אני הנה השי"ת ברא את העולם במדה"ד והצמצום כדכתיב בראשית ברא אלקים היינו כי באמת כי אמרתי עולם חסד יבנה שהעולם נשתכלל במדה"ח ומהו ענין החסד שרצון השי"ת להיטיב וע"כ ברא את העולם עם בריותיו בכדי שיהי' לו עם מי להיטיב אך באמת לולא כח הדין והצמצום לא הי' כלל ברואים כ"א היו מקבלים יותר מכפי כחם היו נשברים כליהם בבחי' שבירת הכלים והי' מתבטלים ממציאותם ולא הי' לו עם מי להיטיב ע"כ מדה"ד והצמצום הי' באמת חסד גדול שהשי"ת כביכול מתצמצם בכמה צמצומין ונתלבש בכמה לבושין כדי שהעולם יכלו לקבל שפע הטוב אך התנה תנאי אם האדם עושה רצון השי"ת ומקיים מצותיו ועושה כפי התורה לעשות רצונו ית' אז השי"ת מצמצם עצמו כביכול כדי להיטב לו ומדה"ד הוא לו חסד גמור אך אם האדם ח"ו הולך אחר תאוות עוה"ז היפך רצונו ית' אז נעשה מבחי' אלקים דינים ויסורים ועונשים שבתורה וגם כי באמת ואתה מחי' את כולם וגם בזה יש חיות ה' המוסתר בו אך כמו שהוא עושה היפך רצונו ית' כן השי"ת מתנהג עמו. וזה מלך במשפט יעמוד ארץ ואיש תרומות יהרסנה. ואלין דיניא די תסדר קדמיהון כי באמת העיקר הוא שהאדם צריך להיות שפל באמת ולידע חומריותו והתרחקותו מאת השי"ת כדכתיב זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה וכמו שהאדם בדעתו משפיל את עצמו ביותר מתקרב יותר להשי"ת וזהו ענין שבת שקלים אומר אני מלשון שיקול הדעת שהאדם צריך להתבונן היטב ולשקול בדעתו שפלות עצמו נגד גדולת הבוי"ת וכל כמה שמושקל בדעתו יותר מתקרב להשי"ת וזהו ענין שקל מלשון משקל כי כמו במשקל אם צד זו יורדת למטה צד השני יתעלה למעלה כ"כ האדם בהשפל עצמו לפני השי"ת מתקרב אליו ית' וזה מלך במשפט יעמוד ארץ ארץ היינו שהשי"ת כביכול צמצם עצמו בבחי' הדין בתי' משפט בכדי להעמיד ארץ שהעולם יוכלו להתקיים ולא יתבטלו ממציאותם כלל וכמו שהשי"ת צמצם עצמו כביכול מפני נשמות ישראל כ"כ האדם צריך להתצמצם ולהיות שפל ונבזה בעיניו ונמאס ועי"ז בא לידי יראה כי עקב ענוה יראת ה' וע"י היראה נעשה כלי בכדי שיוכל לקבל אכן מי שהוא בגיאות ודומה לו שיוכל לקבל מהשי"ת הוא מקלקל ואינו יכול לקבל כלל וזהו ואיש תרומות לשון הרמה והתרוממות וגדלות יהרסנה כי הוא מהרס ומקלקל את הצמצום כביכול ואינו יכול לקבל וזהו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון שהאדם צריך להתקרב להשי"ת ועי"ז יכול לבטל כל הדינים והמסטינים והמקטריגים האמת כי מה שהאדם צריך להיות שפל ונמאס בדעתו הוא מצד הגוף יען כי הוא חומר עב אבל מצד הנשמה הוא חלק אלוקי ממעל וצריך מצד הנשמה אדרבה להתקרב אל השי"ת בתעצומות כוחו וזהו וגילו ברעדה וזהו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון שצריך להתקרב אל השי"ת ובזה מכלה ומבטל כל הדינים ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום:

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וכו'. ותרגומו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון כתיב והאלקים עשה שיראו מלפניו היינו שכל בריאת העולם הי' בשביל ישראל שיראו מלפניו ועיקר היראה הוא יראה אמתית היינו בגין דאיהו רב ושליט וממלא כל עלמין וסובב כל עלמין אבל לא יראת העונש והיסורים כדכתיב כי אראה שמיך מעשה אצבעותך היינו יראה אמיתית בגין דאיהו רב ושליט וכנ"ל ואיתא בספרים שכל כוונת בריאת העולם היה עד נקודת החסד בכדי להיטיב לבריותיו ואם אין עולם על מי יתגלה טובו. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה וזהו דכתיב בראשית ברא אלקים במדה"ד וזהו רק מחמת שהקב"ה א"ס בלי גבול ותכלית והעולמות צריכין להיות בגבול ותכלית בכדי להכיר לנבראים לזה הי' צריך בתחלה למדה"ד הזה אבל בשרשו הי' חסד גמור כי בלא זה לא הי' יכול להיות קיום העולמות ולזה פי' הפסוק ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. פירש"י לפניהם ולא לפני עכו"ם כי לפני ב"ד ישראל הגם שהם נקראים בחי' דין אבל מפני שהם דבקים להתורה והתורה הוא מקור החסד כי הוא רצון הבורא ורצון הוא מקור החסד ע"כ הם מהפכים מדה"ד למדה"ר משא"כ כשהולכים לפני ערכותם שהם נפרדים לגמרי מהקדושה ע"כ הם מקור הדינים היינו דינים דלא קשיט שהם אינם מהקב"ה וע"כ נתעורר צרות על ישראל ח"ו ע"כ צריך כ"א לדבק א"ע לשרשו ביראה אמיתות ועי"ז נמתקין הדינים בשרשן ונתהפכו למדה"ח כי בשרשו הוא חסד גמור וזהו פי' המתרגם ואלין דיניא די תסדר קדמיהון היינו לשורשם וכתיב אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ. אל הוא חסד והאלקים הוא בחי' דין ה' הוא רחמים נמצא שקודם אלקים הוא שם אל שהוא חסד גמור כן צריך האדם להעלות הדינים אל הקדימות וזה שאמר התרגום ואלין דיניא די תסדר קדמיהון שהוא חסד גמור.

פרשה משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כו' עד לחפשי חנם. כתיב לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו' עד בשמים ובארץ לך ה' הממלכה כי צריך לעבוד את ה' בכל הז' מדות כי יש בהם טוב ורע מדה"ח הוא מצד אהבה יש באהבה לאהוב את ה' אהבה רבה. ולאהוב כאו"א מישראל במס"נ ולאהוב מצות ומע"ט וכן יש בהיפך אהבה זרה תאוות אכילה ושתי' ומשגל ושאר תאוות ר"ל וכן במדת הגבורה יש התגברות והתחזקות להשי"ת ולכבוש את יצרו דווקא הנולד ממע"ט שלו כי הענין מה שאחז"ל לעתיד לבוא מראה הקב"ה לצדיקים נדמה להם כהר ולרשעים נדמה להם כקורי עכביש הענין הוא תמוה כי השי"ת חפץ חסד הוא והשטן אשר הוא כהר גדול מראה להם כקורי עכביש כדי ליסרם אך הענין הוא כשאדם נעשה בר מצוה נותנים לכל אחד ואחד בשוה בחי' יצ"ט נגד יצה"ר ואם האדם מתגבר בלבו

היצ"ט אז בטל הבחירה כי היצ"ט מתגבר על היצה"ר ומאז והלאה נכנע היצה"ר תחתיו ואזי צריך להוסיף לו עוד מעט יצה"ר כדי שיהי' בשוה עם היצ"ט שלא יתבטל אצלו הבחירה ואחר כך כשמגביר עוד יצ"ט על יצה"ר ונתבטל שוב בחירתו וצריך להוסיף לו עוד מעט יצה"ר כדי שיהי' שוה בשוה עם היצ"ט שלא יתבטל אצלו הבחירה ואח"כ כשמגביר עוד יצ"ט על יצה"ר ונתבטל שוב בחירתו וצריך להוסיף לו עוד מעט יצה"ר כן הוא בכל פעם ופעם עד שהיצה"ר של הצדיק נתהוה כהר גדול ולכך נדמה להם כהר משא"כ הרשע הוא להיפך כשמתגבר היצה"ר על היצ"ט ועושה עבירה ר"ל אזי בטל הבחירה כי יש התגברות היצה"ר ואינו זוכה ליתן לו יצ"ט יותר כדי שיהי' לו בשוה יצ"ט ויצה"ר לכן צריך לגרוע ממנו היצה"ר ואח"כ בכל יום ויום כשהרשע עובר עבירה צריך בכל פעם ופעם ליקח ממנו יצה"ר עד שנעשה ממנו כקורי עכביש וזהו איזהו גבור הכובש את יצרו הניתן לו בכל פעם מחמת מע"ט שלו וכן יש בחי' התגברות להיפך כנ"ל ויש במדת ת"ת ג"כ כך כי ת"ת הוא בחי' תורה כמו שיאמר ישראל אשר בך אתפאר ויעקב איש תם יושב אהלים וד"ל וצריך לפאר ולרומם השי"ת וכן יש בו בחי' הרע היינו לפאר מכל הדברים הפסולים ר"ל וכן יש במדת נצחון היינו לכבוש היצה"ר שיהי' כבוש תחתיו וכן נצחון להיפך וכן יש במדת הוד. כי כתיב הוד והדר תשוה עליו. הענין הוא כי כ"א מישראל צריך להיות אצלו בשוה הן יסורים והן טוב כמאחז"ל חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה כנ"ל וזהו הוד הוא מדת טובו כמ"ש עוז וחדוה במקומו הוא מדת התגלות והדר הוא לשון היפך כי הוד בהיפך אתוון הוא דוה וכן בחי' יסוד כי יסוד הוא בחי' משפיע וכשישראל עושים מע"ט המה משפיעים שפע בכל העולמות וכן ח"ו כשעושים מעשים רעים המה משפיעים שפע להסט"א וכן יש בכל מדה ומדה רע וטוב רק כשצריך בר ישראל להתגבר על ידו ולעשות כל המדות רק להשי"ת ובזה נעשה בחי' עברי העובר ממקום למקום כי בכל יום ויום יוולד לו מוחים חדשים. וזהו הפי' כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם. כתיב אם כבנים אם כעבדים וכשישראל עושים מצות ומע"ט בלתי לה' לבדו המה בחי' בנים ואם ח"ו עושים בתערובת היצה"ר מצות ומע"ט הוא בחי' עבד. וזהו כי תקנה עבד עברי ר"ל שמבחי' עבד יצא לכנס לבחי' עברי שש שנים יעבוד היינו לעבוד להשי"ת בבחי' מלכות. יצא לחפשי. כי [איתא] אם יצרו מתגבר עליו יזכור לו יום המיתה כי לעתיד לבא יהי' הלבנה כאור החמה היינו שיהי' ביטול היצר ויהי' רק התגלות לכן לא יהי' מיעוט הירח הנעשה מבחי' קיטרוג. וזהו הפי' יזכור לו יום המיתה היינו שיהי' לו מיתה ממש וליצ"ט יהי' לו קיום לעד לכן צריך לילך אחריו אשר הוא קיום הנצחי ולא אחר היצה"ר שהוא יהי' כלה ואבד וזהו יצא לחפשי שיהי' בחינתו גדולה כמו שלעתיד לבא יהי' אי"ה חפשי מהיצה"ר רק מי הוא שיכול לעבוד להשי"ת בבחי' מלכות. חנם היינו רק הצדיק הדור הכלול מנשמת כל הדור כמו משה שהי' כלליות הדעת ובקש רק מתנת חנם כמו שפירש"י על ואתחנן כי הוא בחי' מ"ה כמו שאמר משה ונחנו מה כי כשאדם הוא בבחי' מ"ה יכול אז לעבוד השי"ת במדת מלכות ע"כ.

פרשה משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. ותרגומו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון. ופירש"י לפניהם ולא לפני עכו"ם. כתיב בראשית ברא א' את השמים ואת הארץ. אלקים הוא בחי' צמצום כי כשרצה הקב"ה לברוא את העול' צמצם א"ע בצימצום אחר צמצום התלבשות אחר התלבשות בכדי להאיר לכל העולמות ומזה נמצא דינים בעולם אלקים הוא בחי' דין כמובן מפסוק אשר ירשיעון אלקים כשעוזר השי"ת שישראל עושין תשובה נתמעטו הצמצומין כי הצמצומין נעשו מחסדי הבוי"ת בכדי שיאיר לכאו"א למקומו הנמוך וכשעושין תשובה נתקרבו להשי"ת וממילא אין צריך כ"כ צימצום כי נתקרב הרחוק וזהו המתקת הדינים בשרשם וזהו ואלין דיניא די תסדר קדמיהון היינו לשרשם ע"י תשובה. לפניהם ולא לפני עכו"ם כי דיני התורה ע"י הצמצומין וזהו דברי רש"י ז"ל שעכ"פ יהיו הצמצומין עפ"י דיני התור' לבל יגיעו הצמצומים לסט"א בר מינן. שקל הוא בחי' אלקים כי שקל הוא מדה ומשקל כשכף אחד יורד למטה כף השני נגבה ממילא למעלה וזהו פי' אור פניך עלינו אדון נשא כשישפיע עלינו השי"ת חסד ורחמים נוכל להגבי' כל הצמצומים למעלה. וזהו ושקל אשא וכו' השי"ת אומר שאנו נגביה מקודם כל הצמצומים ואח"כ ישפיע עלינו חסד ורחמים ואני אומר שאין בנו כח ע"כ השי"ת ישפיע עלינו חסד ורחמים מקודם וממילא כשירדו הרחמים למטה מגבי' כל המדות הצמצומים כדרך המשקל כשכף אחד יורד מגביה השני:

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע אמר הקב"ה מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו וקשה לכאורה איך יכולין לעשות קודם ששומעין וגם הלא כתיב כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ונראה מזה שהדיבור מוכרח להיות קודם העשי'. וע"כ מוכרחין אנו לומר שנשמע הוא מלשון הבנה כדכתיב שמעו שמוע ואל תבינו ולזאת הקדימו ישראל נעשה לנשמע שמקודם צריך אדם לעשות מצות ה' בלי שום השגה ובלי שום חקירה והבנה רק באמונה פשטיות שאמר ונעשה רצונו ואח"כ כשהאדם מקיים מצות ה' באמונה כראוי אז ונשמע עוזר לו השי"ת שבא להשגה ולהבין רצון הבורא ית' וטעם המצות אבל להבין מקודם טעם המצות בהשגה וחקירה ואח"כ [לעשות] זה אינו יכול להיות וזהו מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו היינו דכתיב לחם אבירים אכל שהתורה והמצות נקראים מזון לגוף האדם כמו כן התורה והמצות המה מזון המלאכים ומזון הנפש רוח ונשמה וכמו שבמזון רודף האדם אחר האכילה סתם לאכול ואח"כ כשאוכל אז בא לידי טעם לידע איך המאכל הנאהו והחי' אותו כ"כ המלאכי השרת במזון שלהם שהוא התורה והמצות רודפין לעשות רצון הבוי"ת בלי שום השגה וטעם רק באמונה שאמר ונעשה רצונו ואח"כ כשעושין המצוה אז באין לידי השגה להבין ולהשיג רצונו ית' בהמצוה וזהו מי גילה רז זה לבניי שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו שמתחלה הם עושי דברו בלי השגה רק באמונה בלבד ואח"כ באים לשמוע הוא לשון הבנה בקול דברו שאחר שעושין המצוה בא להם השגה להבין טעם ורצון המצות כי מן כל מצוה נעשה [צינור] ונשפע עליהם מוחין קדישין להבין ולהשיג רצונו ית'.